

ΓΕΡΑΝΙ
ΚΥΠΡΟΥ,
Η ΓΗ ΜΑΣ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΑ ΤΩΝΕΙ ΣΤΗ ΘΥΜΗΣΗ ΣΟΥ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ.

Αναπολούμε τα ήρεμα απογευματινά,
Τα γλυκά καμπανοκτυπήματα, καλέσματα για τον εσπερινό
Τους νοικοκυραίους με καλοντομένα τα παιδιά να τραβούν για την Αγία
Αικατερίνη να προσευχηθούν για τα χίλια δυο καλά που στέλλει ο Θεός στη γη
Τους ξωμάχους να κάθονται ειρηνικά στα καφενεία κουβεντιάζοντας για τα
χίλια δυο
Τα παιδιά γελαστά με τις παλάσκες στον ώμο να οδεύουν για το σχολειό τους
Τους ξενγάδες να τραβούν για το χωράφι
Τα κοπάδια να βόσκουν γαληνεμένα στους λόφους και στις πλαγιές
Τους οξύφωνους ήχους του καλάμινου αυλού των τσελιγκάδων
Τις γριές κυρούλες να ανάβουν το φούρνο να ψήσουν μοσχομύριστο ψωμί
Το βοριά άνεμο να κατακυλά αντρειεμένος απ' τις πλαγιές του θεϊκού
Πενταδάκτυλου
Τον κόκορα να λαλεί στις αυλές
Τα αρνάκια γα βελάζουν στις στάνες
Το βοηητό του νερού στο Γαστρό ποταμό σαν κατέβαινε ξέχειλος τις πολύμυρες
μέρες του χειμώνα
Το μακρινούς περιπάτους μες στη μαγεία της Γερανιώτικης υπαίθρου
Τις ουρές των προσκυνητών που ανηφόριζαν για το ξωκκλήσι της Παναγίας
της Ευαγγελίστριας όποτε τελείτο εκεί η λειτουργία
Τον άδολο χαιρετισμό του ενός προς τον άλλο κατά τα συναπαντήματα.

Ζηλεύω

Το μυρμήγκι της αυλής μου
Τα δένδρα στον κήπο του σπιτιού μου
Τη νυχτερίδα και το σπουργίτι
Τον αϊτό που σεριανάει ελεύθερος στον ουρανό
Την κάθε πέτρα και τό κάθε λιθάρι εκεί στο Γεράνι
Την ανέμελη πεταλούδα που τριγυρνάει από λουλουδί σε λουλουδί
Το φεγγάρι που πλανάται ελεύθερο στον ουρανό
Και την τσουκνίδα ακόμη που φυτρώνει στου δρόμου τα αυλάκια.

«Το σπίτι που γεννήθηκα κι ας το πατούν οι ξένοι
Στοιχειό είναι και με προσκαλεί, ψυχή και με προσμένει.
Το σπίτι, ας του νοθέψανε το σχήμα και το χρώμα
κι ανόθευτο κι αγάλαστο με ζει και με προσμένει ακόμα.»

ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ, Η ΓΗ ΜΑΣ

Βρίσκεται είκοσι πέντε χιλιόμετρα βόρεια της πόλης της Αμμοχώστου στη χερσόνησο της Γης των Ηρώων και των Αγίων, την Καρπασία. Κατέχει θέση ζηλευτή, ανάμεσα βουνού και θάλασσας. Βόρεια η οροσειρά του Πανταδακτύλου και νότια η θάλασσα. Κατάντικρυ του βορρά, πέντε χιλιόμετρα από το χωριό η Καντάρα, το μοναδικό θερινό εξοχικό θέρετρο της επαρχίας Αμμοχώστου όπου και το ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας Παντανάσσης. -Οι δεκατρείς τότε μοναχοί του μοναστηριού συνελήφθησαν, υπέστησαν τα πάνδεινα επί διετία και τελικά οδηγήθηκαν το 1231μ.Χ. επί της πυράς επί Λατίνου Αρχιεπισκόπου Ευστόργιου. -Θεωρήθηκαν υπεύθυνοι ως το στήριγμα των Ορθοδόξων και ως ανάχωμα στις προσπάθειες των Φράγκων κατακτητών να επιβάλουν με κάθε μέσο τον καθολικισμό-.

Η μνήμη τους εορτάζεται κάθε χρόνο στις 19 Μαΐου.

Νότια του χωριού, πέντε χιλιόμετρα, η θάλασσα και το φημισμένο Μπογάζι, σταθμός των προσκυνητών για το Μοναστήρι του Αποστόλου Ανδρέα στην ανατολικότερη άκρη της χερσονήσου της Καρπασίας, όπου και οργανωμένο ψαρολίμανο.

Βορειοανατολικά το κάστρο της Καντάρας ή Εκατό Σπίτια, επί μιας των κορυφών του Πενταδακτύλου. Κτίστηκε πιθανόν το 964 μ.Χ. επί Βυζαντινού Αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά μετά την επανάκτηση της Κύπρου από τους Άραβες επιδρομείς. Ανακαινίσθηκε και επεκτάθηκε από τους Φράγκους κατακτητές-1191-1489μ.Χ.- Απαράμιλλη η θέα απ' εδώ που επεκτείνεται ανατολικά ως τον Απόστολο Ανδρέα και δυτικά ως εκεί που φτάνει ανθρώπου μάτι. Αποτελεί μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης, φαντασίας και ονείρου για τον καθένα.

Ανάμεσα Καντάρας και κάστρου η Κορωνιά, ο επίγειος παράδεισος. Εδώ η Πολιτεία προνόησε κι οργάνωσε παραθεριστικό οργανωμένο κατασκηνωτικό χώρο με μαρμάρινα καθίσματα και τραπέζια για τον κάθε περαστικό, το ρομαντικό, τον καλοφαγά, το λάτρη της φυσικής ομορφιάς.

Εδώ γεννηθήκαμε, εδώ οι σκέψεις και όλα μας τα αισθήματα, εδώ ο τελικός προορισμός μας.

Το Γεράνι με φόντο την Καντάρα. Το δάσος κάηκε το 1974 στην εισβολή

ΟΙ ΆΝΘΡΩΠΟΙ

Όλοι του μόχθου και της σκληρής δουλειάς. Χάραμα- σουρούπωμα. Χίλιες δυο δουλειές πρόβλεψε ο Πανάγαθος γι' αυτούς στο χωράφι ή στο σαλάγισμα των προβάτων. Ήρεμα τα πρόσωπα, πράα, γαλήνια, το μέτωπο ψηλά. Την αποστολή τους στη γη έτσι την ένιωθαν: Να 'ναι προσευχή η δουλειά, να μεγαλώνουν τα παιδιά του με βαθιά πίστη στο Θεό, με σεβασμό κι αγάπη για την πατρίδα, για τις πανανθρώπινες Αξίες και Αρχές. Να κρατήσουν πάσει θυσία τ' όνομά τους αψεγάδιαστο. Πρώτο μέλημά τους να σπουδάσουν τα παιδιά τους, να αναδειχθούν χρήσιμα για την οικογένειά τους, για την πατρίδα. Όσο κι αν έπαξα στο μυαλό δύσκολα βρήκα Γερανιώτικο παιδί δίχως να τελειώσει, τουλάχιστο το Γυμνάσιο ή το Λύκειο. Πολλοί είναι απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Αθηνών ή κάποιου Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Μεταφέρω ένα απόσπασμα από το χαιρετισμό της νεαρής εκπαιδευτικού Κάκκας Σάββα δημοσιευμένος στο Περιοδικό "ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ, ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ" του Νοεμβρίου του 2013.

“Η παράδοση, η ιστορία και ο θρύλος, ο ανεξίκακος και απλός κόσμος, τα γραφικά δρομάκια του χωριού, οι περιποιημένες αυλές των σπιτιών, το σχολείο, τα παραδοσιακά καφενεία, η Εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, το Παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου, το Ξωκκλήσι της Παναγίας της Ευαγγελίστριας συμπλέκονται σε μια μαγευτική ενότητα και ισορροπία σκιαγραφώντας τις ομορφιές του αγαπημένου μας χωριού. Η πηγαία αγάπη και λατρεία των γονιών και των παππούδων μας για το Γεράνι εκπέμπεται μέσα από τα λόγια και τις διηγήσεις τους δίνοντάς μας την ευκαιρία να ταξιδέψουμε, έστω και νοερά, στα χρόνια εκείνα κατά τα οποία το χωριό μας έσφυζε από ζωή, αγάπη κι εκτίμηση ο ένας για τον άλλο.”

Πολλοί είναι οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι καθηγητές, οι δάσκαλοι, οι επιχειρηματίες κ.λ.π. που κατάγονται από το Γεράνι.

Ο δάσκαλος Π. Παπαγεωργίου με
μαθητές του σε φωτογραφία του 2012

Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΓΕΡΑΝΙ

Στη βιβλιογραφία, Νέαρχος Κληρίδης και Αντώνης Παπαγεωργίου, αναγράφεται ότι το όνομα του χωριού προήλθε από το γνωστό διακοσμητικό φυτό Γεράνιον το Πελαργόνιον, το Τσαρτελλούδι, όπως το λέμε στην Κύπρο. Στην περιοχή, κατά την εκδοχή τους, φύτευναν μαζικά άγρια γεράνια κι έστειλε η Ρήγαινα, η Φράγκα βασίλισσα που παραθέριζε στο κάστρο της Καντάρας, υπηρέτες να μαζέψουν τέτοια για να παράξουν αιθέριο αρωματικό λάδι για τις ανάγκες της αυλής της. Είναι η λογικοφανής ερμηνεία.

Η άλλη υπόθεση ότι κάποιοι μετανάστες από κάποιο απ' τα δυο Γεράνια της Κρήτης ήλθε εδώ, στην περιοχή που είναι κτισμένο το χωριό, έκτισε το σπίτι του κι ονόμασε το χωριό, που σιγά αναπτύχθηκε κι έγινε οικισμός, Γεράνι εις ανάμνηση του χωριού του.

Η υπόθεση αυτή μοιάζει πολύ απομακρυσμένη.

Η Τρίτη, που είναι και η πιθανότερη, προέρχεται από το Ιερά Γη. Στη θέση που είναι κτισμένο το χωριό υπήρχε Μετόχι κατά τα Μεσαιωνικά χρόνια της Ιεράς Μονής της Παναγίας Παντανάσσης της Καντάρας. Τα πιο πολλά κτήματα στην περιφέρεια και εντός του χωριού ανήκαν στη Μονή-πουλήθηκαν στους χωριανούς από την Ιερά Αρχιεπισκοπή το 1952-. Υπήρχαν και πολλοί λαϊκοί εργαζόμενοι στα κτήματα του Μετοχίου. Εκεί γύρω είχαν και τα σπίτια τους. Σιγά σιγά προσκολλήθηκαν και άλλοι. Το χωριό δημιουργήθηκε. Τα κτήματα αυτά ήταν Ιερά Κτήματα και Ιερά Γη. Αυτά έδωσαν το όνομά τους στο χωριό. Στην Κυπριακή διάλεκτο προσθέτουμε, συνήθως, ένα -γ- μπροστά από ένα -ι- χάριν ευφωνίας. Έτσι από το Ιερά Γη έγινε Ιεραγή, ως σύνθετη λέξη, κι ύστερα Γεραγή κι άμα αναπτύχθηκε ως χωριό ως Ιεράνι και Γεράνι.

Ένας πολύ παλιός λάκκος - πηγάδι- που βρίσκεται στην πλατεία, ανάμεσα σχολείου και εκκλησίας, στη διασταύρωση που οδηγεί στην Καντάρα βόρεια, τον Άγιο Ηλία νότια, από πότε κανένας δεν ξέρει, ονομάζεται Γερόλακος, από το Ιερός λάκκος. Ποτέ δεν έλειψε το νερό από το πηγάδι αυτό, ολόδροσο γευστικό και παγωμένο.

Έχουμε πολλά τέτοια παραδείγματα ονομασίας χωριών στην Κύπρο με πρώτο συνθετικό της λέξης το “Ιερός”. Εξ άλλου σε μεσαιωνικά έγγραφα και χάρτες αναγράφεται ως Ιεράνι.

ΙΕΡΟΪΝΑΟΪ

Στην κοινότητα υπήρχαν τρεις Ναοί. Ο Ναός της Αγίας Αικατερίνης-ο κυρίως Ναός-, το Παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου στο κέντρο του χωριού και το Ξωκκλήσι της Παναγίας της Ευαγγελίστριας επί της κορυφής λόφου, ένα χιλιόμετρο δυτικά του χωριού.

Ο ιερός Ναός της Αγίας Αικατερίνης, εξαιρέτου αρχιτεκτονικής, αφού απογυμνώθηκε από τους νεοβαρβάρους της Ανατολίας, που κατοικούν το χωριό, αφού αφαιρέθηκαν πόρτες, παράθυρα, ακόμη και τα μάρμαρα του δαπέδου κατέπεσε σταδιακά. Σήμερα στη θέση του και στη θέση του συνεχόμενου παλαιού κοιμητηρίου δεν απομένει παρά ένα τεράστιο οικόπεδο όπου σταθμεύουν μηχανήματα. Το Παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου μετατράπηκε σε τζαμί και το Ξωκκλήσι της Παναγίας σε αποθήκη σανού. Οι ιερές εικόνες, μερικές πολύ παλαιές καθώς και τα άλλα ιερά σκεύη, αρπάχτηκαν από ιερόσυλους και πουλήθηκαν σε βρώμικα παζάρια. Η ιεροσυλία έχει μετατραπεί σε επιστήμη από τους κατακτητές. Ατιμώρητο και ενθαρρυνόμενο το έγκλημα ανθεί.

1. Αγ. Αικατερίνη, ερείπιο.
2. Αγ. Αικατερίνη, οικόπεδο
3. Παν. Ευαγγελίστρια αποθήκη
4. Αγ. Γεώργιος σήμερα, τζαμί

ΤΟ ΓΥΡΩ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΤΟΠΙΟ

Ημιορεινό στα βόρεια ίσαμε τους πρόποδες του Θεϊκού Πενταδάκτυλου, πεδινό στα νότια διακοπτόμενο πού και πού από μικροβουναλάκια. Ήμεροι κάμποι, φιλικά τα βουναλάκια. Οι λόφοι κι οι λοφίσκοι είτε δασωμένοι είτε γυμνοί ξεκούραζαν το μάτι με την εναλλαγή στο σχήμα και το χρώμα κι ανάμεσά τους κυλούσαν οι χείμαρροι και τα ρυάκια δίπλα από ελιές, χαρουπιές, σκίνα κι αγριοπρίναρα, βουνίσιο θυμάρι, αρμυρίκια κι ασφόδελους κι άλλα ακόμη φυτά της κυπριακής υπαίθρου. Άρωμα μεθυστικό πλανιόταν στον αέρα, θεία νάρκωση κι αποκάρωση, επίγειος παράδεισος.

Κι η άνοιξη στο Γεράνι; Χίλια μύρια χρώματα κι αρώματα, ένας απέραντος ζωντανός τάπητας απλωνόταν στους κάμπους, στους λόφους ως εκεί που φτάνει ανθρώπου μάτι.

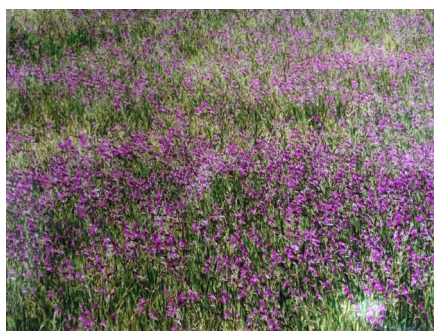
Ποιος δεν μαγεύτηκε περπατώντας τη λοφοσειρά του Άρωνα. Ποιος δεν στάθηκε κι άλαλος δεν έμεινε αγναντεύοντας από ψηλά, ιστάμενος στη Μούττη του Δικιά “- Κορυφή του Δία”, όπου υπήρχε κατά την Κυπροκλασσική εποχή βωμός αφιερωμένος στο Δία. Ποιός δεν έσκυψε να μαζέψει έστω και ένα απ’ τα πέτρινα σκαλιστά αναθήματα, αφιερώματα των πιστών στο Νεφεληγερέτη, που υπήρχαν εκεί γύρω κατά χιλιάδες. Ποιος δεν έμεινε με τις ώρες να χαζεύει το παραδείσου θωριάς κι από βορρά και νότου τοπίο που απλωνόταν ολομπροστά του. Ίδια η θέα κι απ’ το λόφο της “Μάντρας του Μπερρή” κι απ’ το ψηλό οροπέδιο του “Βουνού”.

Ήταν κι η κοιλάδα του Γαστρού ποταμού, ύστερα τα βαμβακοχώραφα, οι απέραντοι στα μάτια μας σαν ήμαστε μικροί σιτοβολώνες, τα αμπέλια στο μικρό οροπέδιο λίγο πιο πέρα από το σχολείο...

Τι να πρωτοθυμηθώ...

*Το ταπεινό κυκλάμινο πλημυρίζε
λόφους και ρεματιές*

*Πασχαλίτσες στους γερανιώτικους
κάμπους, προμήνυμα του Πάσχα*

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Σιτηρά -σιτάρι και κριθάρι- βαμβάκι στις πλατιές κοιλάδες της γονιμοποιού κοιτής του Γαστρού ποταμού, που διέρχεται από τις δυτικές παρυφές του χωριού και εκβάλλει ανατολικά του Μπογαζιού, σηςάμι, κτηνοτροφικά φυτά, όσπρια -κουκιά, φακές, ρεβίθια και λουβιά-, άνυδρα καρπούζια και πεπόνια- φυτεμένα παράλληλα με το βαμβάκι, γνήσιο θυμαρίσιο μέλι, λάδι απ' τις χιλιάδες ελιές, χαρούπια και μετάξι. Τα τελευταία, βέβαια, χρόνια σταμάτησε η παραγωγή λόγω της εφεύρεσης της τεχνητής μετάξης.

Ήταν και τα κοπάδια, πρόβατα κυρίως. Έδιναν το γάλα τους, τυρί, χαλούμια-είδος κυπριακού τυριού μοναδικού στον κόσμο-, κρέας και μαλλί. Ακόμη κι οι γεωργικές οικογένειες είχαν και τα δικά τους πρόβατα ή κατσίκες που τις βοσκούσε κάποιος φίλος βοσκός.

Ήταν αυτάρκειες όλες οι οικογένειες. Είχαν ό,τι χρειαζόταν να συντηρηθεί μια οικογένεια. Στις καλές χρονιές φύλαγαν παραγωγή μην η επόμενη χρονιά ήταν ανομβριόπληκτη, όπως συμβαίνει συχνά στην Κύπρο.

Κόπος πολύς, ιδρωτας και μόχθος. Όμως η γη αντάμειβε.

Και η ζωή, μέσα σ' ένα πνεύμα κατανόησης, αλληλοεκτίμησης, αγάπης και αλληλοστήριξης, συνεχιζόταν στον καλότυχο τούτο τόπο από τότε που πρωτοϊδρύθηκε το χωριό. Κι όλα τούτα ως το αλήστου μνήμης 1974, που τα άρπαξε όλα η λαίλαπα του πολέμου, της κατοχής και του ξεριζωμού από τις προγονικές εστίες και τα σκόρπισε στους τέσσερις ανέμους.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ

Οι Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες είναι κοινωνικοοικονομικοί οργανισμοί οι οποίοι στο πέρασμα του χρόνου αποτέλεσαν το στήριγμα του αγρότη, του εργάτη, του μικρομεσαίου επιχειρηματία και τον απάλλαξαν από τους αδηφάγους όνυχες των τοκογλύφων.

Συνεστήθησαν στην Κύπρο από τις αρχές της περασμένης εκατονταετίας και σιγά-σιγά κάλυψαν όλη την Κύπρο. Με σύνθημα “εν τη ενώσει η ισχύς” έδωσαν, παρέχοντας δάνεια, την ευκαιρία σ' όλους να αναπτύξουν και εκσυγχρονίσουν τις γεωργικές, κτηνοτροφικές ή και τις μικροεπιχειρήσεις τους.

Μέλη, με ισότιμη συμμετοχή, μπορούσαν να γίνουν όλοι οι κάτοικοι μιας κοινότητας αγοράζοντας μια μετοχή μικρής αξίας, η οποία αποτέλεσε το πρώτο κεφάλαιο της Εταιρείας. Ο τρόπος λειτουργίας της ήταν απλός. Κατάθεση χρημάτων απ' όσους είχαν περίσσειμα,

παροχή δανείων με υποφερτούς όρους και σταθερό επιτόκιο σ' όσους είχαν ανάγκη.

Η Συνεργατική Εταιρεία Γερανίου ιδρύθηκε το 1943, και αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη των Γερανιωτών. Λειτουργούσε παραγωγικά ως το αλήστου μνήμης 1974. Στεγαζόταν σε ιδιόκτητο οίκημα, διοικείτο από Επιτροπή εκλεγμένη από τα μέλη ανά τριετία και είχε το δικό της Εκτελεστικό Γραμματέα, που είχε όλη την ευθύνη της λειτουργίας της, παράλληλα με τις άλλες ασχολίες του. Σημαντική πηγή καταθέσεων της Σ.Π.Ε ήταν πάντα το Μαθητικό Ταμειυτήριο. Κατέθεταν τα παιδιά κάθε εβδομάδα μέσω του σχολείου τους, κάθε Δευτέρα πριν την έναρξη των μαθημάτων- όποιο ποσό τους έδιναν οι γονείς τους και παρέμενε εκεί ως την αποφοίτησή τους ή και αργότερα, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε οικογένειας. Σημαντικό όφελος είναι, επίσης, ότι μάθαιναν τα παιδιά από μικρής ηλικίας και έμπρακτα την αξία της αποταμίευσης. Η Συνεργατική αναλάμβανε, επίσης, τη συλλογή από τους γεωργούς την παραγωγή σιτηρών και χαρουπιών και τη διάθεσή τους μέσω συνδεδεμένων αδελφών εταιρειών.

Το Συνεργατικό Παντοπωλείο συνεστήθη γύρω στο 1943. Είχε τα δικά του μέλη, και ήταν όλες οι οικογένειες, τη δική του Επιτροπή και το δικό του Γραμματέα- Πωλητή-. Λειτουργούσε ως κανονικό παντοπωλείο με ελεγχόμενες τιμές από την επιτροπή του. Κάθε χρόνο μετά από κανονικό έλεγχο και υπολογισμό των κερδών παραχωρούσε μέρος στα μέλη του.

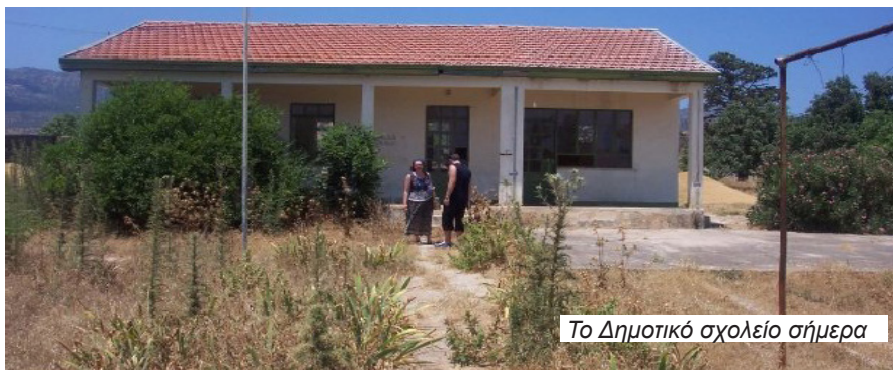
Τα αρχεία του Παντοπωλείου, όπως και της Σ.Π.Ε χάθηκαν το 1974.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πρωτολειτούργησε σχολείο στο Γεράνι τη Σχολική χρονιά 1900-1901. Ως τότε τα παιδιά φοιτούσαν στο Δημοτικό σχολείο Αγίου Ηλίας, γειτονικού χωριού ,το οποίο ήταν Σύμπλεγμα Σχολείου Αγίου Ηλίας -Γερανίου. Τον επόμενο χρόνο επανήλθαν στον Άγιο Ηλία. Ο δάσκαλος εκεί, ο Γεώργιος Παπαδόπουλος, ήταν Γερανιώτης. Το 1912 επαναλειτούργησε στο Γεράνι και παρέμεινε οριστικά.

Ως αίθουσα διδασκαλίας χρησιμοποιήθηκε το παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Οι δάσκαλοι τότε πληρώνονταν από τις κοινότητες.

Τη σχολική χρονιά 1921-1922 στεγάστηκε σε κανονική αίθουσα διδασκαλίας που ανηγέρθη ειδικά για να στεγάσει το σχολείο. Το 1958 χτίστηκε καινούριο σχολικό κτίριο σε έκταση οκτώ στρεμμάτων. Διέθετε αίθουσα διδασκαλίας, γραφείο του δασκάλου, έναν τεράστιο κήπο, γήπεδο ποδοσφαίρου, το οποίο χρησιμοποιούσε και η ποδοσφαιρική ομάδα του χωριού, γήπεδο πετόσφαιρας καθώς και δενδρόνα (ελιές και χαρουπιές).

Το Δημοτικό σχολείο σήμερα

Τα παιδιά, από προσωπική πείρα το γράφω, εργάστηκα ως δάσκαλος στο χωριό μεταξύ 1965 και 1971, ήταν όλα εργατικά, φιλότιμα, μελετηρά, πρόθυμα να εκτελέσουν κάθε αποστολή, αγαπημένα μεταξύ τους. Συντηρούσαν από μόνα τους έναν ολόκληρο κήπο. Φύτευαν και περιποιούνταν όλων των λογίων τα λουλούδια καθώς και τον δενδρώνα. Αγροτόπαιδα όπως ήταν, συνηθισμένα σ' όλες σχεδόν τις δουλειές του χωραφιού και της στάνης και αρκούντως σκληραγωγημένα δεν είχαν ιδιαίτερη ανάγκη καθοδήγησης στις δουλειές του κήπου. Σχεδόν όλα τα παιδιά συνέχιζαν τις σπουδές τους άλλοι στο Γυμνάσιο Τρικώμου, γειτονικής κωμόπολης, και άλλοι στο ονομαστό Πρώτο Γυμνάσιο Αμμοχώστου και αργότερα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ή σε Πανεπιστήμια του Λονδίνου.

ΓΕΡΑΝΙΩΤΕΣ ΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Οι Γερανιώτες έδωσαν το παρόν τους και στους δύο πολέμους υπερασπιζόμενοι το δίκαιο και την ελευθερία των λαών. Στους Α' και Β' Βαλκανικούς Πολέμους, κατατάχθηκε και πολέμησε ο Πέτρος Γεωργίου.

Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι: Πασχάλης Κυριάκου Α.Σ.Μ. CY 16371, Χρίστος Κυριάκου CY 17822, Ανδρέας Λοϊζου CY 18497, Κυριάκος Τρύφωνα CY 19508 και Ανδρέας Ευαγγέλου CY 20623.

Ο Πέτρος Γεωργίου

ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.Α 1955-1959

Η συμμετοχή των Γερανιωτών στο μεγάλο ξεσηκωμό, τον επικότερος αγώνα από καταβολής του Κυπριακού Ελληνισμού, τον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α, ήταν καθολική. Άνδρες και γυναίκες, νέοι και νέες και παιδιά διακρίνονταν για τη βαθιά πίστη τους στο Θεό και την άμετρη αγάπη τους για την πατρίδα. Δεν ήταν δυνατόν να μη δοθούν ολόψυχα στο μεγάλο αγώνα προς αποτίναξη του αγγλικού ζυγού.

Ο πρώτος Γενικός Αρχηγός, ο πατήρ Γεώργιος Αντωνίου, μυηθείς στα μυστικά του Αγώνα από τον πεσόντα το 1957 στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου- το σύγχρονο Χάνι της Γραβιάς- Χρίστο Σαμάρα όρκισε σχεδόν το σύνολο των Γερανιωτών. Το 1958 ανάλαβε ως Γενικός ο Πολεμής Ακύλας, όταν ο Παπαγεώργιος μετέβη στην Αθήνα για θεραπεία κτυπηθείς, μεσάνυκτα, βάνουσα από Άγγλους στρατιώτες μεταξύ Γερανίου και Αρδάνων κατά τη διακίνηση ανταρτών. Τους άφησε κρυμμένους στην κοίτη ποταμού και προχώρησε μόνος ανιχνεύοντας τον τόπο. Στην πλατεία του χωριού τον συνέλαβαν Άγγλοι...

Οι Γερανιώτες μεταξύ άλλων έχουν να σεμνύνονται ότι πέτυχαν το ακατόρθωτο, κατά δημόσια δήλωση του Τομεάρχη Καρπασίας Φώτη Παπαφώτη: Να ανατινάξουν αγγλική ναρκοσυλλέκτιδα με νάρκη.

Το 2006 οργανώθηκε μεγάλη τελετή επίδοσης διπλωμάτων και μεταλλίων, που εξέδωσε η Κυπριακή Πολιτεία προς τιμή όσων αγωνίστηκαν υπό το λάβαρο της Ε.Ο.Κ.Α. Δόθηκαν εκείνη τη μέρα μέσα σε ατμόσφαιρα βαθύτατης συγκίνησης πέραν των ογδοήκοντα μεταλλίων. Ψάλλαμε όλοι μαζί τ' αθάνατα τραγούδια της Ε.Ο.Κ.Α. Αναθυμηθήκαμε τις μέρες του μεγάλου ξεσηκωμού. Αξέχαστες ημέρες.

Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΞΕΡΙΖΩΜΟΣ

Του Ιούλη 20 από Χριστού γέννησης 1974. Σάββατο χαραυγή. Οι στρατιές των νεοσουλτάνων της Άγκυρας, με αφορμή το προδοτικό πραξικόπημα, ξαναπατούν τη δύσμοιρη πατρίδα. Ξερνούν όπου περνούν σίδερο, φωτιά και θάνατο.

Σέρνουν φωνήν εις τα χωρία και εις τες πόλεις οι κόσμοι: Φευγάτε οι μανάδες. Κρύψτε τα παιδιά στους κόρφους σας μη σας τα σκοτώσουν. Οι δυνατοί της γης σε Δύση σε Ανατολή δίνουν φτερά στον άνομο κατακτητή.

Κι ύστερα ήλθε του Αυγούστου η δέκατη τέταρτη, παραμονή της Κοίμησης της Θεοτόκου. Εφορμά και πάλι πανστρατιά ο Αττίλας, λεφούσια άμετρα, αιμοδιψή.

- Ω Αγία Παναγία κράτυνον την πίστη και την ελπίδα του λαού επί τω ονόματί σου-, προσεύχεται ο λαός, η μόνη ελπίδα που του απέμεινε.

Διασπάσθηκαν οι αδύναμες και σε σύγκριση με τον Αττίλα άοπλες γραμμές αμύνης. Όπλα, βλήματα, κανόνια, τριακόσια πενήντα άρματα- σιδερικά θανάτου-, αεροπλάνα πολεμικά, ελικόπτερα, πλοία, που κουβαλούσαν λογής λογής ορδές και άμετρο πολεμικό υλικό διέθετε ο Αττίλας.

Όπου έμπαιναν θέριζαν αλύπητα γέροντες, παιδιά, γυναίκες, ανήμπορους, ακίνητους στα κρεβάτια του πόνου, ξεκομμένους στρατιώτες, αιχμαλώτους πολέμου, ό,τι ζωντανό βρισκόταν στο ματωμένο δρόμο τους.

Κραυγές οδύνης και απόγνωσης ακούγονταν στις πόλεις, στα χωριά να σκίζεται η καρδιά του ανθρώπου.- Έρχονται οι Τούρκοι... ως να 'ρχόταν προσωποποιημένος ο ίδιος ο χάροντας.

Γοργά έφτασαν τα νέα και στο Γεράνι μας. Κτύπησε λυπητερά η καμπάνα της Αγίας Αικατερίνης. Στα καφενεία του Κυριάκου Πέτρου, του Σκάπουλλου, και του Πιερή Χατζηπιερή έγινε το αδιαχώρητο. Αναστατωμένοι όλοι με μάτια κατακόκκινα, δακρυσμένα, πεταμένα έξω από τις κόγχες. Οι στρατεύσιμοι έλειπαν στον πόλεμο. Έμεναν τα γυναικόπαιδα, οι μεσήλικες, οι γέροι...

Κάποτε ήλθε το μήνυμα: τα χωριά κι οι πόλεις γοργά εκκενώνονταν. Έτρεξαν όλοι στην Αγία Αικατερίνη να προσευχηθούν. Ο Πατήρ Γεώργιος ετοίμασε θεία Μετάληψη. Κοινώνησαν.

Ύστερα φύγανε μ' ό,τι μέσο βρισκόταν. Με το μοναδικό λεωφορείο του χωριού, με τρακτέρ που έσερναν καρότσες, με τα λίγα τότε ιδιωτικά αυτοκίνητα. Γύρισαν πίσω για τελευταία φορά να δουν το χωριό τους, το σπίτι τους, το έχει τους, τους κόπους και τους μόχθους των προγόνων τους... Προχωρούσαν προς το άγνωστο, κει που πήγαιναν κι οι χιλιάδες, τα μιλιούνια, να γλυτώσουν, τουλάχιστο τη ζωή τους.

Έφυγαν μ' ό,τι είχαν 'κείνη τη στιγμή της φυγής, με τα ρούχα που φορούσαν. Δεν υπήρχε χρόνος να γυρίσουν στο σπίτι για έστω κάτι τις. Ο χρόνος επείγε. Οι Τούρκοι γοργά προχωρούσαν δια της πεδιάδος της Μεσαορίας προς τον κόλπο της Αμμοχώστου. Κινδύνευαν να εγκλωβιστούν. Κατέληξαν στο δάσος της Άχνας, εντός των Βρεττανικών Βάσεων. Κατέλυσαν κάτω από τα δένδρα. Ύστερα ήλθαν οι σκηνές και το συσσίτιο. Σε μερικές βδομάδας ο καθένας τράβηξε κατά πού είχε ένα γνωστό, ένα φίλο, ένα φίλο του φίλου του. Γίναμε του λαγού παιδιά.

Έμειναν πίσω είκοσι τέσσερα άτομα, 13 άνδρες και 12 γυναίκες. Από άμετρη αγάπη για το σπιτικό τους, για το χωριό τους, για τη γη τους, για το Γεράνι τους έμειναν.

Κι ύστερα ήλθαν οι Τούρκοι... Σβήστηκε ο ήλιος γι' αυτούς και το φεγγάρι εκρύφτη...

Δυο απ' τους εγκλωβισμένους μας έκτοτε είναι αγνοούμενοι...

Οι υπόλοιποι αφού υπέστησαν τα πάνδεινα ,που δεν τα βάζει ο νους του ανθρώπου, διώχθηκαν σταδιακά με χίλιες δυο προφάσεις. Σήμερα οι Γερανιώτες είναι σκορπισμένοι στα τέσσερα σημεία της Ελεύθερης Κύπρου. Χωρίστηκαν οι οικογένειες, οι φίλοι, οι γειτόνοι, οι συγχωριανοί...

Σύνδεσμος Εκτοπισθέντων Γερανίου Προσφυγικό Σωματείο το Γεράνι.

Με σύνθημα “δημιουργούμε με τη σκέψη μας στο Γεράνι”, συνεστήθη αρχικά το 1980, ο Σύνδεσμος Εκτοπισθέντων Γερανίου. Στόχος του Συνδέσμου ήταν να φέρνει σε επαφή τους σκορπισμένους στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα της Κύπρου Γερανιώτες οργανώνοντας κάθε χρόνο συνεστίαση πότε στη Λάρνακα και πότε στη Λεμεσό τελώντας παράλληλα εσπερινό προς τιμή της Αγίας Αικατερίνης Προστάτιδος του χωριού.

Τιμήθηκαν κατ’ αυτές με ειδικές πλακέτες πέραν των πενήντα Γερανιωτών για τις διαχρονικές υπηρεσίες τους προς την κοινότητα. Ήταν πάντα μαζική η συμμετοχή των κατοίκων του χωριού, που με αδημονία περίμεναν τη μέρα αυτή για να βρεθούν μαζί και να αναθυμηθούν των παλιών καλών ημερών στο χωριό μας. Να σμίξουν οι συγγενείς, οι φίλοι, οι γειτόνοι. Στο χωριό ήμαστε όλοι φίλοι, ομόθυμοι και ομονοούντες. Ποτέ δεν έγινε καυγάς ή παρεξήγηση ή κάτι που να πικράνει ο ένας τον άλλο, αντίθετα έδινε ο ένας προς τον άλλο χείρα βοήθειας όταν την χρειαζόταν.

Το 2007 συνεστήθη και ενεγράφη στον Έφορο Σωματείων και Οργανώσεων Σωματείο με την επωνυμία “ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ”. Συντεγάζεται σε ιδιόκτητα οίκημα στη Λάρνακα μαζί με το Κοινοτικό Συμβούλιο. Το Σωματείο συνέχισε και αναβάθμισε το έργο του Συνδέσμου. Κατά την ετήσια πανηγυρική συνεστίαση τιμούνται άτομα από το χωριό που πρόσφεραν υπηρεσίες και βραβεύονται οι άριστοι μαθητές απόφοιτοι των Λυκείων. Εκδίδεται πολυσέλιδο περιοδικό και ημερολόγιο.

Το 2013 δημιουργήθηκε η ιστοσελίδα του χωριού στη διεύθυνση www.gerani-ammoxostou.com όπως και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook). Σε κάθε συνεστίαση οργανώνεται έκθεση φωτογραφίας, τις οποίες φρόντισε το Σωματείο να συγκεντρώσει από ξενιτεμένους μας, κυρίως στην Αγγλία, μιας και ό,τι είχαμε έμεινε στα σπίτια μας στο χωριό. Οι Τούρκοι επέπεσαν ως αρπακτικά όρνια ,ως αιμοδιψείς ύαινες, η διαχρονική πρακτική τους, επί των περιουσιών, κινητής και ακίνητης, λεηλατώντας και αρπάζοντας τα πάντα μετατρέποντας τα χωριά και τις κατεχόμενες πόλεις και

κωμπολεις μας σε κρανίου τόπο. Ιεροί ναοί εσυλήθησαν, οι περιουσίες διερπάγησαν, τα δένδρα αποκόπηκαν, χιλιάδες οικίες κατεδαφίστηκαν, αρχαία μνημεία εξαφανίστηκαν, τα νεκροταφεία υπέστησαν το μένος του όχλου και γενικά η κατεχόμενη Κύπρος αποξενώνεται από τον εαυτό της. Η ιστορική, περιβαλλοντική, κοινωνική, πολιτιστική δομή και ταυτότητα και εν ενί λόγω ό,τι καταμαρτυρεί Ελληνισμό και Χριστιανισμό διακόπτεται και αλλοιώνεται από τους βαρβάρους.

Το Γεράνι σήμερα

Σε τίποτε δε μοιάζει με το πανέμορφο όλο γραφικότητα Καρπασίτικο χωριό. Κατοικείται από καμιά τριανταπενταριά οικογένειες εποίκων φερμένων από τα βάθη της Ανατολίας, τριτοκοσμικών. Ασχολούνται με τη γεωργοκτηνοτροφία. Κατεδάφησαν σχεδόν όλο το χωριό.

Αποψιλώθηκαν τα δένδρα, μπαζώθηκαν τα ποτάμια και τα ρυάκια ακόμα με τα χαλάσματα. Πολλά σπίτια μετατράπηκαν σε μάντρες προβάτων. Όπου πας ερμητικά κλειστές οι πόρτες των σπιτιών. Μοιάζει με άταφο κουφάρι πεταμένο στο πλατύ οροπέδιο να το τσιμπολογούν τα λογής όρνια.

Πόνος βαθύς κυριεύει τις ψυχές των επισκεπτών. Πόνος και θλίψη αβάστακτη. Σπασμοί λυγμών δένουν κόμπο το λαιμό. Μπαίνεις στο χωριό σου και νιώθεις πιο ξένος απ' τον κάθε ξένο επισκέπτη. Περνάς από το σπίτι σου, ορμούν οι θύμησης και δεν σου επιτρέπεται, αν υπάρχει ακόμα, ούτε να μπεις της αυλόπορτας. Τις θύμησης, όμως, τον πόθο της επιστροφής, τα αισθήματα και την αγάπη μας γι' αυτό δεν μπορούν να τα ξεριζώσουν.

ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΕΡΑΝΙΟΥ

ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΥ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΗΛΙΑ

ΤΑΜΙΑΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΥΛΟΥ, Β. ΤΑΜΙΑΣ: ΣΑΒΒΑΣ ΣΑΒΒΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΕΡΑΝΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΕΛΗ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΔΕΣΠΩ ΓΕΡΑΝΗ ΣΟΥΤΛΗ,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΦΙΤΗΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΣΑΒΒΑΣ Χ'ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΗΛΙΑ

Β. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΤΡΥΦΩΝΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΤΑΜΙΑΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΥ,

Β. ΤΑΜΙΑΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

ΜΕΛΗ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΣΑΒΒΑΣ ΣΑΒΒΑ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑ,

ΑΝΔΡΟΥΛΑ ΠΕΤΑΣΗ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΟΝΝΑΡΗ

Χορηγία έκδοσης: Γαλακτοκομεία Zita, ιδιοκτησίας Στέλιου Μ. Στυλιανού εκ Γερανίου Αμμοχώστου. Έδρα, Πάφος.

Έκδοση: Κοινοτικό Συμβούλιο Γερανίου Αμμοχώστου, Απρίλιος 2015

Κείμενα και επιμέλεια έκδοσης: Παναγιώτης Παπαγεωργίου.

Σελιδοποίηση: Αθανάσιος Παράσχος.

Εκτύπωση: Τυπογραφεία PRINTCO, Λευκωσία.

